

ACORD

Periodic de informație universitară

Director fondator: Dan DEDIU

Anul V • Nr. 17 • Mai 2013 • 12 pagini

www.unmb.ro • acord@unmb.ro

Virusul "jubileu"

prof.univ.dr. Dan Dediu, rector al UNMB

Citesc în recentul jurnal al lui Sloterdijk o propoziție ascunsă printre multe reflecții, dar cu o capacitate explozivă uluitoare: "Jubileele devorează prezentul." Mi se pare o formulare adecvată și foarte plastică, căci tot sărind din jubileu în jubileu, din sărbătoare în sărbătoare, din omagiere în omagiere – roadem prezentul cu rugina trecutului, de multe ori chiar fără să știm de ce anume o facem. Vrem să salvăm ceva? Vrem să reactualizăm o formă a trecutului în prezent? Vrem să dăm un exemplu prezentului și să-i arătăm încotro să se îndrepte? Este jubileul un criteriu de realitate atât de important, încât să-l lăsăm să ne structureze viața în prezent? Este el o formă de cult al străbunilor? O formă de mulțumire peste timp? Sau e mai ușor să trăiești de azi pe mâine, conjurându-l în permanent pe ieri, mai ales dacă acest "ieri" poate face, rapid, o grămadă de bani...? Sunt întrebări care vor trebui să primească, chiar și într-un mod nerostit, răspuns.

Într-un fel, jubileul se folosește de aureola sărbătorii și de duhul omagierii pentru a întârzia și, uneori, chiar a evacua descoperirea înfrigurată a *calității existențiale a prezentului*. Poate că din frică de necunoscut, poate că din comoditate apelăm la trecutul decimal simetric, la 10, 50 sau 100 de ani, ca la o salvare, ca la un limb tămăduitor, care ne scoate din vârtejul prezentului, din *responsabilitatea de a-l înțelege și proiecta spre viitor*, și ne aruncă pe plaja uitării de sine, a amorțirii conștiinței, făcându-ne și prefăcându-ne că vizităm cu interes muzeul atât de mângâietor al trecutului.

Jubileul ne face să ne simțim bine: puțină gândire, multă frișcă și poleială, evocări, interviuri, descoperiri de-o clipă, luări-aminte. El adoptă strategia sepiei, umplând cu cerneală în jurul său o bună bucată de spațiu și obturând vederea adevăratelor probleme. Structură mentală solidă și perfect opacă în conținut, disruptivă la nivel comportamental rațional, jubileul realmente "devorează" o bună bucată a prezentului, ajungând să conducă totul după logica implacabilă a auto-replicării. Căci jubileul nu e unul singur, ci, după cum spune Biblia despre demoni, e legiune, el vine asemenea roiului de lăcuste, asemenea tornadei care rade tot pe unde trece. Zile are anul destule, pentru ca virusul "jubileu" să se cuibărească în sânul fiecăreia și să o deturneze, să-i întoarcă fața către trecut și să o țină acolo, în orbire. Anul "X", luna "Y", ziua "Z" – sunt numai câteva forme pe care jubileul le oferă cu generozitate, ca pe un cal troian. Ne mai rămâne timp și pentru altceva? Prezentul, mâncat zilnic de jubileu, rămâne necrescut, rahitic, subnutrit. Dar așa neajutorat

cum îl vedem, prezentul clocotește și se va răzbuna într-un mod feroce: asemenea unui vampir, el va goli trecutul de conținut vital, lăsându-l desumflat și uscat. Cum anume face asta? Prin exces, printr-o poftă nesățioasă și nesănătoasă de fapte, întâmplări și – mai ales – de neînțelegeri. Cantitatea enormă de date, "chiftele" de adevăruri și minciuni sunt înfulecate pe nemestecate la jubileu și vor fi vomitate aproape întregi, pentru că ritmul îngurgitării nu permite desfășurarea unei tihnite sieste a înțelegerii, ci doar o acumulare nesănătoasă de grăsimi ideatice, de colesterol mental, care – fără îndoială – va fi decontat sub forma obezității intelectuale cronice a prezentului. Prezentul devine astfel încoronarea unui paradox: un *obez rahitic* - un obez al cantității și un rahitic al calității.

Vreau să nu fiu înțeles greșit: n-am nimic cu jubileul în sine. Este o formă legitimă de omagiere și de sărbătorire. Iar ca gest, este un gest frumos și demn. Dar *mania jubileului* în contemporaneitate a devenit o *forma mentis* și un *lifestyle* pentru multe instituții și pentru mulți velociraptor și mafalde, care și-au creat reflexul de a comenta în mass-media vrute și nevrute, fără discernământ. Nu trece o zi fără să avem parade, discursuri, dezveliri de busturi și retorică bombastică. Pare că ne trăim viața din pomană în pomană, bifând sârguincioși tot felul de agape.

Mai mult, jubileul a devenit un *sport* la modă și o manieră de a câștiga capital de imagine prin parazitarea celor mai felurite ocazii: evenimente istorice și religioase, aniversări, comemorări, înmormântări celebre, apariții editoriale, concerte-eveniment, show-uri cu premii etc. Avem sau nu vreo legătură cu jubileul, intrăm în joc și ne facem treaba de pioși soldați în armata laudătorilor. A devenit un joc de societate, un ritual cinic și necrofag, mascat de duioșie și lacrimi. Cum spune profetic Eminescu în *Scrisoarea I*:

Francisco Goya – Îngroparea sardelei

*Iar deasupra tuturor va vorbi vrunt mititel,
Nu slăvindu-te pe tine... lustruindu-se pe el
Sub a numelui tău umbră. Iată tot ce te așteaptă.
Ba să vezi... posteritatea este încă și mai dreaptă.*

(...)

*Toate micile mizerii unui suflet chinuit
Mult mai mult îi vor atrage decât tot ce ai gândit.*

Așadar, să avem grijă la "virusul jubileu" și să cântărim cu înțelepciune ce dăm strămoșilor și ce ținem pentru noi și copiii noștri. Justa măsură ne va feri de inflația trecutului în prezent. Memoria este esențială, desigur, iar reflecția asupra prezentului nu poate fi făcută fără aportul trecutului. Dar nici nu putem să uităm cu totul de prezent, să ne facem că nu-l vedem și să-l înlocuim cu trecutul, pe care să-l idolatrizăm și să-l transformăm în conținut al propriei vieți. Dacă noi, cei care trăim în prezent, nu ținem o justă cale de mijloc între înțelegerea prezentului și cinstirea trecutului, atunci cine oare va mai avea grijă de a semăna semințele rodului viitor? Și închei tot cu Eminescu, cu a sa "întrebare fără răspuns":

*Și când propria ta viață singur n-o știi pe de rost,
O să-și bată alții capul s-o pătrunză cum a fost?*

conf.univ.dr. Antiona Rădulescu, prorector, coordonatorul revistei Acord

Odată cu intrarea în al 5-lea an de existență, revista *Acord* a universității noastre își schimbă întrucâtva înfățișarea. Paginile exterioare prind culoare, formatul este mai mic și implicit, credem noi, mai comod de citit.

Oricine se poate întreba de ce ne încapătăm să menținem o publicație sub forma tradițională a tiparului pe hârtie, într-o perioadă când suportul electronic rezolvă și problemele de susținere financiară, și pe cele de difuzare pentru numeroase ziare și reviste de tradiție. Credem în continuare că efortul merită. Plăcerea tactilă, asociată simțului olfactiv al hârtiei proaspăt scoase din tipografie, a răsfoirii unor pagini în care se reflectă activitatea colectivului din care faci parte probabil că face diferența. Și chiar dacă suntem de modă veche în ochii unora, socotim că varianta actuală, cel puțin până în momentul de față, a avut succes. Apariția fiecărui număr este mereu așteptată, iar fiecare ediție, comentată. Cât privește exigențele actuale, am avut grijă ca toate numerele realizate ale *Acordului* să existe în spațiul virtual, oricând și oricine având posibilitatea să le consulte cu o simplă tastare a adresei electronice.

Trecând la problema conținutului, am tatonat la început subiecte de interes general, lărgind la început compasul care, rând pe rând, a desenat harta cu relief bogat a punctelor nodale didactice și artistice ale activității în UNMB. Revista a fost și continuă să fie atât o oglindă, în care părți ale comunității noastre universitare se reflectă, cât și calea de a fi cunoscuți în exterior. Treptat, s-au coagulat teme permanente. De la nelipsitul editorial, care imprimă tonalitatea discursului ziaristic, la rubrici precum "Se prezintă", "Cronicar", "Eveniment", "Decernări", "Restituiri", "Polemici", "Gaudeamus" sau "Scrisori din Europa", realitățile vieții noastre universitare au fost prezentate de cronicari din rândul colegilor și studenților printr-un voluntariat care merită a fi remarcat.

Iată-ne acum în fața noului număr al *Acordului*, iar conținutul său îl rezumăm în cele ce urmează. Editorialul dezbate una din tendințele actuale ale societății noastre, anume festivalismul cu orice chip. Mai mult decât critica unei forme fără fond, în rândurile sale transpune sensul mai adânc al fenomenului, autorul mergând mult mai departe de simpla analiză de suprafață. Cum se ajunge de la simpla manifestare festivalistă la pericolul cronofag al jubileului puteți afla din editorialul-eseu semnat, ca întotdeauna, de Dan Dediu. Consemnarea unui recital excepțional de la Ateneul Român, la care și-au dat concursul două personalități interpretative bine cunoscute – Gabriel Croitoru și Marin Cazacu –, îi oferă cronicarului, Carmen Manea, prilejul de a

contura portretul maestrului Valentin Gheorghiu, artistul care a coagulat manifestarea excepțională de pe scena bucureșteană. Departele de festivalism tocmai invocat, aniversarea a 7 decenii de carieră interpretativă excepțională a pianistului și compozitorului a arătat fața adevărată a unuia dintre cei mai valoroși artiști actuali ai României, care merită pe deplin sărbătorit și admirat.

O recentă experiență internațională, posibilă prin programul Erasmus, ocupă un spațiu generos de reflecții datorate lui Andrei

delicată cu publicul căruia i se adresează.

La rândul său, tânărul Alexandru Mihalcea atrage atenția asupra inițiativelor mai noi, neconvenționale, sub forma cursurilor postuniversitare, desfășurate în UNMB. Granițele curriculei sunt extinse în domenii de atracție precum muzica de film și teatru, muzica electronică, compoziția asistată de calculator, instrumente inedite în spațiul muzicii clasice, precum acordeonul.

O frumoasă acțiune de valorificare a patrimoniului componistic românesc este

subiectul articolului semnat de Luminița Ciobanu, redactor la Editura UNMB. Tipărirea unor lucrări de Achim Stoia și Helmut Plattner constituie inițierea unei colecții menite să pună la dispoziția interpreților sau a muzicologilor pagini de creație românească. Pe aceeași direcție se înscrie și alegerea unor fragmente dintr-un mai vechi interviu al Valentinei Sandu-Dediu cu maestrul Pascal Bentoiu. Restituirea înseamnă întâlnirea cu un text din care răzbate profilul unui desăvârșit om de cultură, cu o vastă experiență artistică și cu o eleganță a rostirii ce pot fi luate ca model de către noile generații ce

Tănăsescu și Dan Dediu pe marginea seminarului european desfășurat la Haga și concentrat pe tema improvizației. Nu este prima dată când, deopotrivă, profesori și studenți participă activ la provocările unei practici muzicale care nu le este la îndemână (încă) mai ales interpreților. Ce beneficii și ce experiențe au acumulat actorii participanți la acest eveniment puteți afla la rubrica "Didactica".

Câteva dintre prezențele artistice pe diferite scene muzicale din UNMB și din București, cu protagoniști din universitatea noastră, ocupă un spațiu generos în paginile revistei. Măsura în care astfel de evenimente apar reflectate în *Acord* ține desigur de calitatea lor, dar și de disponibilitatea colegilor noștri de a urmări și reflecta în pagini de cronică muzicală activitatea

artistică a interpreților din UNMB. Îi menționăm pe cei care au semnat cronicile din prezentul număr al revistei: Grigore Constantinescu, Carmen Manea, Luminița Virginia Burcă.

Deschidem o rubrică nouă destinată opiniilor pertinente venite din partea membrilor comunității noastre. Viitorul ei va depinde de sinceritatea și implicarea în problemele instituției. Veronika Maier și-a asumat acum acest curaj din perspectiva interpretului atent la formele diverse de comunicare și la relația

se instruiesc în domeniul muzical.

Ca de obicei, am rezervat o secțiune specială studenților. "O scrisoare din Europa" ne-a parvenit de la Angela Șindeli, aflată pe meleagurile Austriei, ca bursieră a Programului Erasmus. Ecourile șederii sale în Eisenstadt, atracțiile turistice, dar mai ales cele muzicale ni le împărtășește fără rezerve.

Lectură plăcută!

Redacția ACORD

Coordonator:
Antiona RĂDULESCU

Redactor șef:
Irina BOGA

Redactori:
Tatiana NOIA
Mihaela IONESCU
Cristina URUC
Vlad VĂIDEAN

Secretar de redacție
Lavinia POPESCU

Design, tehnoredactare și producție:
NETBOOT -
www.netboot.ro

Puteți contacta redacția ACORD prin e-mail la acord@unmb.ro
ISSN 2066 - 0901

Eveniment aniversar la Ateneul Român : 70 de ani de activitate a pianistului

Valentin Gheorghiu

conf.univ.dr. Carmen Manea

În galeria pianiştilor actuali, maestrul Valentin Gheorghiu ocupă un loc privilegiat, datorat personalității sale artistice complexe și originale, dublei vocații de interpret și compozitor, precum și carierei sale solistice impresionante, desfășurate pe parcursul a 7 decenii. În 21 martie 1928, la Galați, vedea lumina zilei acela care avea să devină cel mai strălucit reprezentant al artei pianistice românești din cea de-a doua jumătate a secolului al XX-lea și de la începutul secolului XXI. Întâlnirea cu profesoara Constanța Erbiceanu, în 1934, cu George Enescu, în 1937, și debutul pe scena Ateneului Român, în 1943, sub bagheta dirijorului George Georgescu, constituie evenimente care i-au marcat semnificativ cariera.

Studiile făcute la Conservatorul bucureștean sub îndrumarea unor admirabili maeștri precum Constanța Erbiceanu, Mihail Jora, Mihail Andricu și Constantin Brăiloiu, au fost continuate la Conservatorul Național de Muzică din Paris. Biografia ilustrului muzician este binecunoscută și nu face obiectul articolului de față. Ni se pare însă important să menționăm faptul că pe parcursul celor 70 de ani care au trecut de la debutul său de pe scena Filarmonicii (ca solist al *Concertului nr. 1, opus 15* de Beethoven, sub bagheta dirijorului George Georgescu), cariera sa a urmat un drum ascendent, incluzând mii de apariții pe scenă în postură solistică și camerală, numeroase turnee în țară și în străinătate, înregistrări pe discuri și CD-uri.

Preocupat permanent să-și perfecționeze arta pianistică, ilustrul muzician a adăugat cu fiecare stagiune noi lucrări în repertoriul său, care cuprinde la maturitate sute de opusuri pentru pian solo și muzică de cameră, precum și numeroase concerte pentru solist și orchestră de la Bach, Mozart, Beethoven, Mendelssohn-Bartholdy, Schumann, Liszt, Chopin, Grieg, la compozitorii secolului al XX-lea, Ravel, Poulenc, De Falla, Paul Constantinescu, Valentin Gheorghiu etc. De-a lungul prodigioasei sale cariere, artistul a prezentat pe podiumul de concert multe creații ale compozitorilor români și europeni contemporani. Înregistrările concertelor de Mendelssohn, Schumann, Liszt, Grieg sunt neegalate până astăzi, constituind adevărate etaloane artistice.

Dubla calitate de pianist concertist și compozitor i-a conferit o viziune complexă și

unitară asupra repertoriului abordat și o remarcabilă conștiință artistică. Aspirând către puritatea stilului, muzicianul s-a apropiat cu modestie și responsabilitate de partiturile cărora le-a redat conținutul poetic cu multiple semnificații. În cazul maestrului Valentin Gheorghiu, fidelitatea față de textul muzical nu constituie o reproducere identică, mecanică, ci o înțelegere structurală în profunzime, ce oferă publicului posibilitatea de a percepe opera atât sub forma înveșmântării ei expresive, cât și a bogăției semantice (care contribuie la lărgirea orizontului de cunoaștere). Prestațiile de pe scenele de concert – de valoare excepțională –, realizate timp de 7 decenii, ne îndeamnă să gândim cu admirație și grațitudine la interpretul care și-a dedicat muzicii talentul și viața întreagă. Inspirată dintr-o filozofie largă și o vastă experiență, concepția estetică a interpretului reunește ordinea frumuseții și ordinea ideii, conferindu-le o nobilă destinație umană.

Recitalul de pe scena Ateneului dedicat aniversării a 70 de ani de activitate a maestrului Valentin Gheorghiu stă mărturie nu doar pentru arta sa pianistică excepțională, ci și pentru tinerețea spirituală, pentru noblețea sentimentelor și dorința de a dărui spectatorilor momente de emoție intensă și de bucurie sufletească. În cadrul evenimentului muzical de importanță majoră, alături de maestrul Gheorghiu, pe scenă s-au aflat doi reprezentanți ai elitei interpretative românești actuale, care sunt în același timp colaboratori și prieteni ai domniei sale: violonistul Gabriel Croitoru și violoncelistul Marin Cazacu.

În prima parte a recitalului a fost prezentată una dintre capodoperele camerale îndrăgite de reputatul pianist (pe care a interpretat-o alături de mari violoniști români în numeroase ocazii, începând cu ilustrul său frate, maestrul Ștefan Gheorghiu): *Sonata „Kreutzer”, în La major, nr. 9 opus 47* de Beethoven. În redarea acestei creații impunătoare, cei doi interpreți au excelat prin calitatea artei instrumentale, prin colaborarea artistică realizată la cotele cele mai înalte, prin rafinamentul artistic și varietatea paletei expresive și prin capacitatea de a atinge nebănuite profunzimi.

De la prima intervenție plină de gravitate și profunzime meditativă din secțiunea introductivă (*Adagio sostenuto*), evocată cu noblețe și emoție la vioară (preluată apoi cu multă sensibilitate la pian și prezentată de ambele instrumente), muzica a captivat auditoriul prin poezia, frumusețea și diversitatea imaginilor muzicale pe care le-a întruchipat în întreaga desfășurare a sonatei. Prin contrast, prima mișcare (*Presto*) a prilejuit interpretelor ocazia de a-și evidenția virtuozitatea, impetuositatea și strălucirea, care s-au manifestat într-o impresionantă avalanșă de optimism și energie. În cadrul mișcării a doua, artiștii au evocat un caleidoscop cuceritor de imagini muzicale, în cadrul cărora fiecare sunet, motiv și frază și-au găsit cea mai expresivă și frumoasă întruchipare. Conținutul atât de bogat al fiecărei variațiuni în parte a fost evocat cu multă noblețe și rafinament artistic. Publicul a fost

captivat de poezia inefabilă a primelor două variațiuni (destinate pe rând pianului și vioarei), a trăit la maximă intensitate emoția tristeții transmise prin contrast în variațiunea a treia, dar și bucuria debordantă din variațiunea a patra. Finalul Sonatei (*Presto*) a fost o adevărată demonstrație de exuberanță, de optimism și strălucire, în care minunații artiști au valorificat plener conținutul bogat al muzicii, dar și măiestria artei interpretative proprii.

În partea a doua a recitalului a fost prezentat Trio-ul „Dumki”, *opus 90 nr. 4, în mi minor* de Antonin Dvořák. Alături de Valentin Gheorghiu și de Gabriel Croitoru, pe scenă s-a aflat violoncelistul Marin Cazacu. Lucrare de ample dimensiuni (și de mare dificultate tehnică și expresivă), care evidențiază magistral calitățile solistice și camerale ale celor trei interpreți, seamănă ca scriitură cu un concert pentru trei instrumente. Compozitorul a elaborat o frescă impresionantă prin frumusețea melodică, prin ineditul armoniilor (în care sunt valorificate original modulațiile bruște de la tonalitățile majore la cele minore), prin varietatea și pregnanța ritmică, prin diversitatea dinamică și agogică, prin sinceritatea exprimării, care, pe parcursul celor șase mișcări, evocă tablouri contrastante, cu conținut liric, dramatic sau narativ.

Ca impresie generală asupra interpretării acestei lucrări camerale de anvergură menționăm tușeul subtil diferențiat al celor trei protagoniști – expresiv, precis, energic sau delicat, urmând necesitățile muzicii –, dublat de un elan romantic controlat cu infinită distincție, dar foarte intens în profunzime. Militând pentru sinceritate, autenticitate și înaltă măiestrie, distincții interpreți au dat dovada unei excelente colaborări instrumentale (la nivelul expresivității și al concepției estetice), unui rafinat gust artistic, conjugat cu capacitatea de a se conforma rigorii stilistice a textului muzical. Versiunea plină de culoare și fantezie a evidențiat creativitatea și viziunea unitară a interpreților.

Pe parcursul celor șase mișcări, în care secțiunile lente alternează cu secțiunile rapide, interpreții au avut ocazia să dezvăluie un diapazon bogat de stări sufletești și o impresionantă varietate expresivă. Prin capacitatea directă de a evoca sentimente și pasiuni, muzica lui Dvořák pare simplă la prima vedere; paradoxal însă, ea este foarte complexă, grație densității discursului muzical, caracterului rapsodic și diversității imaginilor muzicale pe care le întruchipează atât de original.

continuare în pagina 5

Erasmus “European Impro Intensive” - “între vis și realitate”

conf.univ.dr. Andrei Tănăsescu

În perioada 13-23 februarie 2013, s-a desfășurat la Haga (Olanda) seminarul “European Impro Intensive”, din cadrul programului Erasmus. Am fost invitat la acest seminar alături de rectorul UNMB, prof.univ.dr. Dan Dediu, și de mulți alți profesori din Europa, Asia și S.U.A. Timp de zece zile, Haga și Conservatorul Regal de Muzică au fost capitala europeană a tinereții, creativității, inventivității, a ideilor novatoare și a totalei libertăți de exprimare artistică.

Studenți și maeștri cu experiență în domeniu s-au lăsat purtați în această “aventură” muzicală și fiecare și-a adus partea lui de personalitate și farmec, conturând până la sfârșit o paletă artistică extraordinară de colorată și diversă, care s-a regăsit în fermecătoarele serate muzicale, în discuțiile aprinse pe marginea seminariilor, în prietenii artistice dintre participanți și în planurile de viitoare colaborări. Toate acestea m-au făcut să reflectez cu regret că, din păcate, la noi, exceptând improvizația din jazz și din muzică ușoară, domeniul este cvasi necunoscut în sensul în care evoluează lucrurile în Occident și în America; acolo, curricula universitară include deja cursuri de improvizație atât pentru studenții secțiilor de interpretare (pian, instrumente de coarde, inclusiv chitară, instrumente de suflat, percuție, canto etc.), cât și pentru cei de la compoziție ori dirijat. Domeniul improvizației are deja un parcurs și o experiență de peste 20 de ani, timp în care s-au scris cărți, articole, interviuri ale personalităților cu experiență în domeniu, tratate, metode și există chiar o pedagogie adecvată.

Două par a fi liniile principale ale improvizației ca fenomen artistic contemporan, din perspectivă psiho-

pedagogică: improvizația tratată ca stare de spirit și improvizația văzută ca motor al creației. Diferența esențială dintre cele două forme de abordare a improvizației constă în sistemul de lucru cu subiecții, în interacțiunea care se stabilește între subiect și maestru: în primul caz, improvizația este mai degrabă necontrolată, în al doilea caz, improvizația se pliază pe anumite sugestii, reguli, linii de forță.

Demonstrațiile unor profesori de excepție de la Haga ne-au arătat tuturor că se pot realiza adevărate performanțe muzicale cu studenții prin improvizația ad-hoc și că acest lucru este posibil și fezabil; Ch. Baumann, C. McFadden, Noam Sivan și nu în ultimul rând estonianul Anto Pett (care într-o oră în fața orchestrei de studenți a realizat un adevărat poem simfonic “improvizat”) sunt adevărați maeștri în domeniu. Aș semnala totuși un paradox: în cazul improvizației necontrolate, unde metodologia este încă difuză, rezultatele au fost extraordinare, în timp ce în al doilea caz, cu tot imboldul unor profesori cu mare experiență în domeniu (între aceștia detașându-se profesorul David Dolan), studenții au întâmpinat greutăți la

schimbarea acordurilor, a armoniei, a modulației, toate constituind adevărate probleme pentru improvizatori, aceasta în condițiile în care, se știe, cultura tonală ocupă mai tot spațiul și timpul educațional în pregătirea unui student.

În ceea ce privește organizarea cursurilor de la Haga, trebuie spus și apreciat faptul că acestea se desfășurau intensiv, atât dimineața, cât și după amiaza. Remarcabilă mi s-a părut evoluția pianistului și profesorului Noam Sivan din S.U.A., care a improvizat o întreagă sonată în patru părți în manieră beethoveniană, pe o temă stabilită ad-hoc de unul din studenții prezenți în sală. Mai mult decât interesantă a fost și demonstrația profesorului David Dolan din Elveția, care a improvizat împreună cu o studentă la canto lieduri în maniera lui Schubert, iar profesorul Bert Mooiman din Olanda a realizat o sonată în maniera lui Liszt.

În ceea ce privește tematica cursurilor, s-a remarcat diversitatea abordărilor, vizând fie

formată din instrumentiști cordari, au intuit corect sensul muzical al imaginilor și, improvizând, au dat muzicii exact acea culoare pe care genul de imagini proiectate îl cerea. Cea de-a doua grupă, mult mai eterogenă, având în componență percuție, pian, flaut, fagot și vioară, a perceput diferit mesajul imaginilor, de aceea și efectul sonor a fost altul; am tras concluzia că experiența muzicală a instrumentiștilor, sensibilitatea specifică pe care o induce de-a lungul activității artistice studiul aprofundat al unui instrument sau al altuia, ansamblul însuși de interpreți și de instrumente, ori starea specifică a subiecților în momentul cursului sunt tot atâtea “necunoscute” care joacă un rol important atunci când se improvizează; și, nu în ultimul rând, importantă este empatia și simpatia dintre instrumentiști, interacțiunea care se creează între ei, experiența de a improviza în cadrul aceluiași grup, gradul de sudură al grupului, etc. Toate la un loc adaugă valențe actului artistic obținut prin improvizație.

Improvizația, ca disciplină de studiu, poate că nu este considerată încă de unii importantă în formarea tinerilor artiști, ceea ce este greșit, întrucât numai viitorul ar putea răspunde corect la o astfel de provocare. Merită enumerate câteva din beneficiile pe care le-ar aduce aceste cursuri: în plan psihologic, improvizația induce o mai mare rezistență la stress, un control mai eficient al tracului la cântarea în fața publicului, pe o scenă, în controlul emoтивității în general; de asemenea, improvizația ar aduce beneficii în ceea ce privește descătușarea energiilor și a creativității acumulate în anii de studii; în plan social și artistic, ea realizează o mai bună și corectă inserție, o

improvizația instrumentală cu specificul ei, fie improvizația vocală și chiar orchestrală. Ca plan de desfășurare, improvizația s-a realizat la fel de bine pe teritoriul muzicii atonale, ca și pe cel al muzicii tonale ori modale. Folosirea neconvențională a instrumentului, a vocii, a teatrului instrumental a dat culoare experimentului și a creat momente artistice remarcabile, inducând satisfacție maximă studenților, profesorilor și tuturor participanților.

În ceea ce mă privește, mi-am propus să realizez experimentele improvizatorice folosindu-mă de cuceririle media; așa încât, proiectând pe un ecran diverse imagini (abstracte, statice ori în mișcare, de dans contemporan, film documentar etc.) să testez capacitatea studenților de a percepe și a intui valoarea emoțională a imaginilor respective, ca apoi să observ talentul acestora în a transpune totul în muzică. M-a interesat traducerea percepției vizuale în senzație auditivă și până la ce grad conjugarea acestora se dezvoltă pentru a clădi o construcție muzicală viabilă. Am fost plăcut surprins constatând că studenții din prima grupă -

mobilitate și adaptabilitate în cadrul colectivităților socio-profesionale de felul ansamblurilor orchestrale, corale, artistice, de oricare natură ar fi ele; eliberează instrumentistul din “teroarea” respectării ad-litteram a partiturii, a tradiției, a rigorii, a stilului ori a liniei impuse de profesor, făcând această povară mai dulce din perspectiva unui student cu o bogată experiență în arta improvizației; depășirea unor situații limită pe scenă și chiar în viața de zi cu zi este de asemenea un beneficiu imens la care contribuie și cursul de improvizație.

Nu pot să închei fără a semnala curajul conducerii instituției noastre de a introduce fie și cu scop experimental, cursul de improvizație muzicală (la Facultatea de Interpretare Muzicală am început cu pianistii, dar sperăm că beneficiile se vor extinde asupra tuturor studenților). Apreciem totodată dorința Universității noastre de a se alinia cerințelor europene ale învățământului într-un mod firesc, suplu, modern și mai ales spre folosul și în interesul studentului român.

Improvizația – un nou episod: interviu cu prof.univ.dr. Dan Dediu

Vlad Răzvan Baciu - Stil și limbaj compozițional, master anul II

Ce universități au fost reprezentate în cadrul evenimentului de la Haga și care a fost rolul dumneavoastră?

Mi-a făcut plăcere să fiu invitat în calitate de profesor la proiectul ERASMUS „Impro Intensive”, ediția a II-a, desfășurat recent, la Haga, în perioada 8-24 februarie. Au participat universități importante din Europa, precum: Guildhall School of Music and Drama, The Royal Conservatoire Antwerp, Sibelius Academy Finland, Norwegian Academy of Music, Escola Superior de Música de Catalunya, Conservatoire de Paris și bineînțeles Universitatea Națională de Muzică București împreună cu promotorul și organizatorul proiectului, Conservatorul Regal din Haga.

Ce a însemnat Impro Intensive?

O pleiadă impresionantă de profesori de improvizație care au lucrat cu grupe de studenți ce s-au schimbat de 3 ori pe parcursul programului intensiv. Într-adevăr, denumirea „intensiv” este chiar programatică, pentru că au fost sesiuni de improvizație de dimineața până seara. Seara aveam fie demonstrații-simpozion, fie pur și simplu întâlniri informale în care studenții și profesorii improvizau împreună, în diverse maniere.

Ce ne puteți spune despre școlile de gândire ale profesorilor de improvizație prezenți la Haga?

Am avut prilejul să observ multe maniere de predare, de pildă: de la improvizația tonală, reprezentantă de Bert Mooiman și Karst de Jong, care porneau la improvizație în stilul clasic și romantic, până la improvizația conceptuală a lui Christoph Baumann, care dădea câteva elemente-idei independente de contextul instrumental. Adică fiecare student, indiferent de vocea/instrumentul la care cânta, trebuia să realizeze anumite acțiuni (de pildă, trebuia să-și aleagă un număr între 5 și 12; cifra aleasă

reprezenta numărul de repetări ale unui gest sonor, după care urma un alt gest, repetat tot de-atâtea ori). Ieșeau polifonii interesante, construcții interesante, mai ales în cadrul unei improvizații de grup (minimum 5 studenți). De asemenea, au fost improvizatori care au construit o sonată tonală de la cap la coadă în stil Beethoven, este vorba despre israelianul Noam Sivan. Apoi, un profesor din Belgia, care a expus metoda sa de a preda improvizația pianistilor fără tehnică sau cu tehnică precară. A mai fost prezent și celebrul Anto Pett, din Estonia, despre al cărui sistem am scris anul trecut, și la care tu ai fost prezent un semestru printr-o bursă Erasmus, de asemenea David Dolan de la Guildhall School, cu stilul său inconfundabil. Au mai fost însă și alți profesori de improvizație, bunăoară Agustí Fernández, care ne-a captivat prin improvizația sa pe corzile pianului, realizând aproape o compoziție de muzică electronică, numai la pian solo și/sau cu pian preparat. Vincent Le Quang, saxofonist și profesor de „Improvizație generativă” de la Conservatorul Superior de Muzică din Paris, Andrei Tănăsescu, care a realizat improvizații de grup deosebite, având ca punct de plecare imagini și/sau tablouri. Nu s-a improvizat deloc în stil jazz, ci numai în stil clasic, romantic, baroc și modern.

Ce ne puteți spune despre activitatea dumneavoastră în cadrul acestui program?

Cu o grupă de studenți am făcut improvizație condusă în mai multe stiluri moderniste de la începutul secolului XX. Am reușit cu 6 oameni, care erau foarte diferiți, din țări diferite și care cântau la instrumente diferite (pian, vibrafon-marimbă, saxofon, vioară, violă, clarinet), să fac improvizații conduse de câte 4-5 minute, în stil Debussy, Bartók, Janáček și Șostakovici. Schimbând grupele, am lucrat cu un pian, clarinet, violoncel și chitară cărora le dădeam anumite trasee stilistice, îi orientam. Îi numeam

șefi de schimbare a stării și șefi de schimbare a structurii. Conveneam încă de la început asupra câtorva gesturi muzicale prin care se schimbă structura sau se finalizează o piesă muzicală. Deci, le dădeam oarecum un sistem de semne de circulație în cadrul improvizației conduse. Vreau să spun că rezultatele au fost apreciabile. Le-a plăcut foarte mult și au și înregistrat. Au reușit, pentru că erau studenți foarte talentați, să-și imagineze aceste trasee care nu sunt ușor de ținut minte. Improvizația la urma urmei este și o artă a memoriei (trebuie să ții minte ce ai adus, ce ai prezentat, să revii, să transpuși). Improvizația este deci un antrenament foarte interesant și în același timp foarte util, deoarece conferă o libertate deosebită instrumentistului sau improvizatorului.

Există și la noi, în cadrul Universității Naționale de Muzică din București, posibilitatea de a studia improvizația?

Sigur, începând cu al doilea semestru al anului universitar 2012-2013, am reușit să machetăm o nouă formă de practică, la Facultatea de Interpretare Muzicală și mai ales la pianisti. Pianistilor le-am oferit, în acest sens, mai multe ore de improvizație. Aceste activități sunt în plină desfășurare și, până acum, au foarte mare succes. Ele pot constitui pentru mai departe un imbold în vederea introducerii acestei arte a improvizației în curriculum, deoarece cred că dezvoltă în mod plener personalitatea unui interpret.

continuare din pagina 3

Artiștii au dezvoltat cu sinceritate, măiestrie și dăruire toată gama de sentimente pe care le evocă originala creație camerală: de la tristețe nostalgică și contemplare, la vivacitate și entuziasm ardent. Integrate cu eleganță și spontaneitate într-un caleidoscop cuceritor și într-un crescendo emoțional, imaginile muzicale - care au întruchipat eleganța și ritmurile antrenante ale dansurilor, pasiunile, tristețile și iluminările, culminând cu apoteoza finală -, au emoționat profund și au entuziasmat publicul. Departe de dorința de a epata prin bravură sau exagerări la nivel dinamic ori agogic, interpreții au abordat lucrarea cu un rafinat simț poetic și o muzicalitate elevată, făcând dovada talentului și exigenței profesionale. Îmbinând armonios expresivitatea și sinceritatea, cu virtuozitatea, vigoarea și eleganța, artiștii au electrizat publicul, care i-a ovaționat minute în șir. Protagonistii evenimentului muzical au oferit ca bis emoționantul *Andante* din Trio-ul scris de maestrul Valentin Gheorghiu. În data de 23 martie, marele violonist și pedagog Ștefan Gheorghiu (plecat la cele veșnice în 17 martie 2010), ar fi împlinit 87 de ani. Pentru interpreți, dar și pentru public a fost un moment de mare trăire emoțională. Aplauzele entuziaste care au urmat, i-au determinat pe artiști să ofere încă un bis, prin reluarea unei secțiuni din lucrarea lui Dvořák. Recitalul va rămâne o amintire de neuitat în

memoria celor prezenți în sala de concert. În cei 70 de ani cât a slujit cu modestie și devotament arta sunetelor, pe lângă calitățile de excepție, maestrul Valentin Gheorghiu a dovedit că posedă o mare responsabilitate profesională. Domnia sa a demonstrat că tot ce este esențial și tot ce este durabil în interpretare se înfăptuiește nu numai în momentele de inspirație, ci ca rod al efortului intens și pasionat. A fost mereu antrenat într-o cursă irezistibilă către claritate, armonie și echilibru interior.

Pentru generațiile viitoare, maestrul Gheorghiu va rămâne un model de conștiință, de exigență și probitate profesională, de modestie și de dăruire de sine dusă până la sacrificiu. Domnia sa dispune de minunate resurse sufletești, de o sensibilitate artistică și o viziune metafizică, în care, așa cum menționa Lucian Blaga în Trilogia culturii, „a fi” înseamnă a participa la absolut, adică la fondul ultim al lumii. Absolutul este deplin în afara timpului, deasupra oricărei limitări și relativități. De aceea poate marii artiști rămân mereu în actualitate. Întreaga viață a pianistului a fost guvernată de aspirația spre perfecțiune, spre o existență plină, absolută, guvernată de legile frumosului și adevărului.

Expresii ale generozității și nobleței sufletești, interpretările elevate ale pianistului Valentin Gheorghiu, gravate ingenios pe partitura eternă a

muzicii, constituie modele inegalabile de artă interpretativă și nebănuite surse de desfătare intelectuală. Datorită expresivității și poeziei lor inefabile, numeroasele apariții pe podiumul de concert - toate cu valoare de unicat - vor rămâne întipărite pentru totdeauna în sufletul acelora care au avut șansa și privilegiul de a-l asculta.

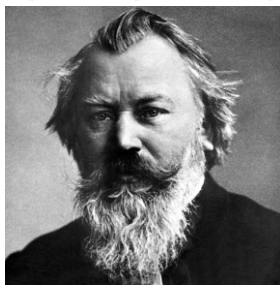
Întreaga activitate a maestrului Valentin Gheorghiu aparține unui artist umanist prin excelență, cu toate implicațiile de seriozitate, gravitate și conștiință a răspunderii față de cultură și public, pe care le presupune această calitate. Arta și umanitatea conferă personalității și creației sale un caracter unitar. Elogiul vieții și al nobilelor sentimente umane capătă conotații deosebite în perioada contemporană, marcată de întrebări și neliniști, de conflicte, adeseori dramatice. De aceea, alături de alți artiști, Valentin Gheorghiu încearcă să descopere noi semnificații, în consens cu aspirația mereu actuală îndreptată către Bine, Frumos și Adevăr - tripleta de aur a marilor creații.

Adresându-i sincere urări cu ocazia aniversării a 85 de ani de viață și 70 de ani de activitate, ne exprimăm speranța că domnia sa va continua să cânte pe podiumul de concert, spre bucuria acelora care îl stimează, îl iubesc și îi prețuiesc arta pianistică desăvârșită.

Un periplu brahmsian cu Remus Manoleanu

prof.univ.dr. Grigore Constantinescu

Pentru recitalul său anual la Ateneul Român, Remus Manoleanu și-a propus un subiect care să ne conducă, sub arcada personalității lui Johannes Brahms, spre o altă cunoaștere decât cea cu care suntem obișnuiți, a muzicii marelui romantic: creația pianistică între repere existențiale. Firește, simfonismul brahmsian a determinat cutuma unor apropieri mai prudente a publicului față de ceea ce a însemnat, în secolul pianisticii spectaculoase, orientarea spre lumea sonatei moștenite de la Beethoven. În anii tinereții sale, Brahms pășea cu forța vieții încă netrăite spre construcția conștient personalizată a asumării acestei moșteniri. Se deosebea în mod cert de declamația lisztiană, valurile emoționale chopiniene sau lecturile cu tente filozofice schumanniene. Și-a dorit altceva, asumându-și la acea vârstă, ce încheia primele două decenii care marcau începuturile, traversarea descoperirilor proprii, purtând, de la Hamburg la Viena, drept platoșă, claviatura. Ne spune Remus Manoleanu, cântând cea de a treia *Sonată în fa minor op.5*, ce a însemnat pentru artist argumentul unei prime părți de *Allegro moderato* cu care poate începe o epopee, pe ritm de cavalcadă și stare de tensiune vizibilă, evitând orice concluzie grăbită, în scrutarea viitorului. Este de presupus că debutul *Sonatei a treia* reprezenta pentru interpret o identificare a intențiilor componistice cu propria trăire. Pianistul a avut nevoie de un „respiro” ca să continue. S-a adresat celor care îl ascultau, pentru a spune ce va urma:

contrastul cu muzica unei nocturne lirice dedicate „iubitei de departe”. Poate nu greșim întrezărind, în superba visare a derulării rostirilor poetice, acel viitor al orizontului ce avea să se deschidă mult mai târziu, urmărind stăruitor imaginea sentimentului. Se spune că această „înserare cu clar de lună” a fost inspiratoare pentru Wagner, în realizarea meditației lui Hans Sachs din *Maeștrii cântăreți*. Remus Manoleanu și-a mărturisit atașamentul pentru asemenea comuniuni datorite prin atingerea clapei, prin sunetul trecând, din aproape în aproape, de la un vers la alt vers, în ultimele măsuri cu înțelesul de suspin prelungit. De-abia cu *Scherzo*-ul ce a urmat, s-a văzut cum monumentală sonată a lui Brahms se construiește după un plan ce depășește succesiunea. Căci simetrica amplasare a revenirilor energice, între două poeme lente, alcătuind echilibrul boltei prin impunătorul *Allegro energico* cu ecouri schumanniene, și-a explicat rosturile în interpretare. O „privire înapoi” intonează în *Intermezzo* amintirea clarului de lună revelat tânărului adolescent care a intuit vibrația și sentimentul. Desigur, *Sonata* nu se putea încheia astfel, dramaturgia muzicală așteptând rezolvarea celor spuse la început. Compozitorul și interpretul lasă fuga plină de vitalitate a cavalcadei să-și împlinească menirea inițială, înaintând de la *Allegro* la *Piu presto*. Arhitectura este astfel împlinită, romanul muzical citit de interpret parcurge ultima filă, după care nu mai urmează nimic. Sau, ce ar fi putut urma? Iată răspunsul prin felul personal în care a fost gândit acest recital. Remus Manoleanu, părăsind cutezanța adolescenței brahmsiene, deschide capitolul meditațiilor maturității, altfel spus acele file de jurnal cu „muzică pentru eul singur”, reprezentată de

sensibilitatea calmă din misterul unor *Intermezzi* compuse, față de *Sonate*, patruzeci de ani mai târziu. Aici, artistul nu mai comunică celorlalți, ci lasă gândul să dăinuie în căsușii propriilor amintiri. Intenția lui Remus Manoleanu a fost, cred, să privească spre trecut – și el, și compozitorul –, asumând consecința trăirilor. Impresionantă concluzie spre acel „alt” Brahms pe care ni l-a dăruit, cel care, dincolo de simfonii și concerte, și-a început și și-a încheiat viața cântând și compunând pentru partenerul său fidel, pianul. Remus Manoleanu a împlinit astfel un proiect mai puțin obișnuit, o mărturisire care ni-l apropie, ca artist capabil să iubească miracolul sonor al pianului Steinway pe care a cântat, pentru noi, la Ateneu.

Tinerețea oaspeților lui “Don Giovanni” la Opera Națională București

prof.univ.dr. Grigore Constantinescu

Cea mai recentă premieră a Operei Naționale București, drama giocoso *Don Giovanni* de Mozart, este firește un titlu important al repertoriului liric. Sub conducerea regizoarei Anda Tăbăcaru Hoge (scenografie Anca Albani) și a dirijorului Vlad Conta, spectacolul a reprezentat o șansă pentru prezența unor tinere voci formate la UNMB, în câteva roluri de debut, alături de soliștii teatrului. Important este faptul că recomandările pentru includerea lor în distribuție aparțin profesorilor cu care aceștia lucrează la clasa de operă a Universității. Pentru rolul Donna Anna, a fost desemnată soprana Stanca Manoleanu, care participase anterior la o reprezentație cu același titlu, realizată de UNMB în 2012. Interesant de constatat care este perspectiva acestei frumoase voci lirice, capabile a aborda acest rol performant, stăpânind linia vocală, dinamica discursului, logica și stilul interpretării, dicția și imaginea-portret a frumoasei eroine mozartiene. Considerăm că în acest spectacol Stanca Manoleanu răspunde pozitiv exigențelor scenei lirice bucureștene, inaugurând o carieră ce promite în viitor abordări diverse, pentru care valorile de care dispune au șanse egale ca interpret vocal și teatral. În dialog cu Donna Anna, Augustin Hotea răspunde solicitărilor rolului Don Ottavio cu

certe calități ca interpret care deja a acumulat o experiență scenică în roluri anterioare (*Elixirul dragostei*, *Bărbierul din Sevilla*). Poate suntem îndreptățiți să apreciem că acum linia stilistică este și mai bine condusă, dialogul cu adausuri în expresivitate, direcționat cu intenții clare ale pretențiilor partiturii. Don Ottavio nu este lesne de realizat pentru a deveni interesant și credibil, depășind doar prezența scenică. Cu o voce penetrantă, care nu pretinde demonstrații de virtuozitate, Augustin Hotea și-a condus evoluția în concordanță cu partenera de spectacol și a dominat, prin liniștea susținerii parcursului partiturii, dialogul cu orchestra, nu lipsit de capcane. Unele momente solistice sau de ansamblu, inclusiv finalul, la care cei doi au ajuns cu bine, ne-au permis cele mai bune aprecieri în cuplul realizat cu Stanca Manoleanu. Nu pare imposibil ca cei doi tineri artiști să prospecteze și alte asemenea colaborări. Pentru bas-baritonul Radu Ion, Leporello este un rol de maturitate în cariera solistică. Iată-l aici cu răspunsuri pozitive, compunând muzical și scenic un personaj care poate susține replica cu toți partenerii din distribuția spectacolului, diversă valoric. Radu

Ion are o alură vecină cu *commedia dell'arte*, un fizic ce depășește oferta aventurosului său stăpân, mobilitate și totodată discreție, susține momentele solistice cu o voce bine cumpănită, egală ca registrație. Sunt tot atâtea însușiri pentru care aprecierile meritate indică preluarea acestui rol, dincolo de prima stagiune, în viitoarea sa carieră lirică. Cu maeștrii care îi îndrumă la UNMB – în principal profesorii Eleonora Enăchescu, Mariana Colpoș, Ionel Voineag -, cei trei tineri soliști au avut suficiente argumente pentru a urca pe prima scenă lirică a țării, permițând spectatorilor să aplaude noi talente “marca UNMB”.

Recital cameral la sala Studio a Ateneului

conf.univ.dr. Carmen Manea

Publicul prezent în 16 martie 2013 în sala Studio a Ateneului Român, la recitalul cameral intitulat *Seară de muzică...începutul secolului al XX-lea*, a asistat la o manifestare artistică originală, cu conotații speciale. Protagonistele recitalului, mezzosoprana Heliana Munteanu și pianistele Ghizela Tulvan și Violetta Ștefănescu, sunt nume consacrate pe scenele de concert, dar și distinse cadre didactice ale UNMB.

Interpretele au imaginat o serată muzicală atractivă, care s-a desfășurat în două *saloane* tipice din peisajul cultural european din epoca modernă: *salonul german* (în care au fost incluse lucrări scrise de Max Reger) și *salonul francez* (cu creații datorate compozitorilor Erik Satie și Darius Milhaud). Urmând tendințele actuale ale concertului-spectacol, artistele au optat pentru o prezentare originală, în care prestația muzicală a fost însoțită de transmiterea unor date referitoare la repertoriul ales. Cu talentul actoricesc și dicția ce o caracterizează, mezzosoprana Heliana Munteanu și-a îndeplinit exemplar rolul de gazdă a recitalului: a făcut referiri succinte asupra creațiilor și autorilor lor și a recitat textul *lieder*ilor pe care urma să le cânte. Inițiativa prezentării textelor în limba română ni s-a părut binevenită, mai ales în cazul poeziilor aparținând literaturii germane.

În programul recitalului, *lieder*urile pentru voce și pian, interpretate de mezzosoprana Heliana Munteanu și pianista Ghizela Tulvan au alternat cu lucrările dedicate duo-ului pianistic - alcătuit din Violetta Ștefănescu și Ghizela Tulvan. Astfel, în *salonul german* au fost prezentate câteva creații reprezentative ale lui Max Reger: *lieder*urile *Ich glaub, lieber Schatz*, *Zwei Mäuschen*, *Maria am Rosenstrauch* și *Süsse Ruh*, precum și două cicluri dedicate pianului la patru mâini: *Sechs Walzer op.22* și *Sechs Burlesken op.58*.

Publicul din sală a admirat atât calitățile vocale, inteligența muzicală și bunul gust cu care a fost prezentat fiecare *lied* în parte de către mezzosoprana Heliana Munteanu, cât și acompaniamentul expresiv, subtil diferențiat al pianistei Ghizela Tulvan. Continuând linia trasată de Brahms, *lieder*urile lui Reger îmbină original armonia de tip romantic cu trăsăturile polifoniei preclasice, lirismul sincer al cântecelor populare germane, cu melodiile cu contururi originale, caracteristice stilului propriu.

În lucrările destinate pianului la patru mâini,

Violetta Ștefănescu și Ghizela Tulvan au colaborat fructuos, demonstrând pe lângă calitățile muzicale specifice, o foarte bună comunicare în cadrul duo-ului. Creațiile lui Reger le-au oferit ocazia de a realiza un tablou multidirecțional, deosebit de expresiv, de colorat și variat din punctul de vedere al imaginilor muzicale, precum și posibilitatea de a-și evidenția arta pianistică și creativitatea. Îmbinând libertatea cu rigoarea în procesul interpretativ, Violetta Ștefănescu și Ghizela Tulvan au subliniat evoluția gândirii compozitorului în două perioade de creație distincte: dacă în *Valsurile opus 22* sunt percepute unele reminiscențe ale genului muzical din perioada Romantismului, în ciclul de *opus 58*, Reger își diversifică și își îmbogățește limbajul specific, cu sonorități asemănătoare instrumentelor de percuție și ale orgii și excelează în procesul transfigurării expresiei. În cadrul *salonului francez* au fost interpretate lucrări scrise de Erik Satie și Darius Milhaud. Creațiile celor doi compozitori au fost prezentate alternativ (ca și piesele lui Reger în prima parte a

recitalului), dar, din dorința de a sintetiza, le vom grupa pe autori. În cadrul *lieder*urilor lui Satie (*Trois mélodies: Les anges, Élégie, Sylvie; Tendrement; Diva de l'Empire*), duo-ul alcătuit din Heliana Munteanu și Ghizela Tulvan a redat cu mult rafinament și dezinvoltură un caleidoscop de imagini muzicale și stări sufletești situate între umor, duioșie, grație, vervă, patos și elan sentimental. Sonoritățile pline de culoare și de șarm, armoniile subtile, modulațiile neașteptate, ritmurile imprevizibile au fost evocate cu măiestrie, cu noblețe și expresivitate. Profesionalismul și valoarea celor două interprete s-a manifestat plener și în cele *Trois poèmes* ale lui Darius Milhaud (*Fumée, Fête de Bordeaux, Fête de Montmartre*).

Ciclul de piese intitulat cu malițiozitate *Morceaux en forme de poire* le-a prilejuit celor două pianiste ocazia de a dezvălui ineditul și varietatea expresivă a muzicii lui Erik Satie, compozitor deosebit de original, considerat un avangardist în epoca sa. Remarcabilă prin varietatea dinamică și agogică, prin fantezia cu care a fost evocată atmosfera plină de farmec a muzicii, interpretarea a avut un impact puternic asupra spectatorilor. La fel de apreciată a fost și prezentarea lucrării *Le boeuf sur le toit* de Darius Milhaud, în care am admirat impetuoșitatea, dezinvoltura, strălucirea cu care a fost redată această muzică plină de vitalitate, de umor și de bogăție ritmică și expresivă. Recitalul s-a încheiat într-o atmosferă antrenantă, plină de vervă și strălucire, cu lucrarea lui Scott Joplin intitulată *Maple Leaf Rag*, prezentată la patru mâini de Violetta Ștefănescu și Ghizela Tulvan.

Ca trăsături distinctive ale interpretării celor trei protagoniste ale recitalului am remarcat, pe lângă stăpânirea „secretelor” artei interpretative și sincronizarea la nivelul tehnicii (și a intențiilor artistice), capacitatea de a pătrunde sensurile adânci ale muzicii; dincolo de aparențele imaginilor care evocă umorul, grația, ironia, amuzamentul (ori sarcasmul în anumite momente) se află substanța muzicii, acel univers fascinant, unde au acces doar cei aleși.

Recitalul violonistului Florian Vlashi - între muzică și pictură

conf.univ.dr. Luminița Virginia Burcă

Transpunându-ne pe „claviatura sonoră” a unui cadru natural de primăvară în lăcașurile de cultură ale Bucureștiului, am constatat că răcoroasa lună aprilie a fost dominată de o pletoară de concerte și recitaluri rigurose alcătuite atât din punct de vedere al substanței muzicale, cât și al personalităților artistice implicate. Printre acestea s-a numărat și recitalul violonistului Florian Vlashi din Spania, invitat de semnatura acestor rânduri să evolueze pe scena sălii de concerte „George Enescu” a Universității Naționale de Muzică din București în seara zilei de 5 aprilie.

Florian Vlashi este un muzician de origine albaneză și membru al Orchestrei Simfonice din La Coruña, având o activitate bogată de interpret al muzicii contemporane. Nu întâmplător, pentru recitalul său de la UNMB el a selectat un program de lucrări puțin cunoscute aparținând secolelor 20 și 21, toate urmând un scenariu interesant, legat de pictorul Marc Chagall și viorile sale pictate, anume piese compuse de Karmella Tsepikolenko, Cesar Aliaj (autor albanez cu o lucrare în primă audiție inspirată de tablourile lui Chagall), Jose Luis Turina (s-a inspirat și el din opera lui Chagall), Maurice Ravel, Iannis Xenakis și Alfred Schnittke. Fiecare lucrare muzicală a fost însoțită de proiecția câte unui tablou semnat de Chagall.

Artistul Florian Vlashi a captat auditoriul printr-o tehnică violonistică de apreciat și o interpretare vădind talentul, harul său, în aceeași măsură mesajul artistic al lucrărilor din program. Lucrările interpretate au fost dificile, etalând procedee tehnice violonistice complexe - pizzicato-uri stridente, glissando-uri în duble coarde, triluri duble, ricoche-uri etc., bazate

mult pe ritmicitate și efecte multiple sonore. Au impresionat stăpânirea de sine, siguranța și controlul deosebit al baghetei arcușului.

Recitalul s-a încheiat cu o lucrare dificilă pentru vioară solo de Alfred Schnittke, intitulată *A Paganini*, în care s-au putut distinge celule ritmice inițiale ale mai multor capricii paganiniene bine cunoscute.

În contrapartidă, în structura evenimentului artistic a fost inclus și un intermezzo susținut de muzicieni din UNMB - baritonul Radu Ion, masterand în anul II al UNMB și pianista Cezara Petrescu, lect.univ.dr. la clasa de Canto. Ei au încântat audiența cu lieduri de George Enescu, Valentin Timaru și Pascal Bentoiu, pe care le-au interpretat într-o manieră sensibilă, foarte apropiată sufletului românesc.

Evenimentul artistic datorat violonistului Florian Vlashi, desfășurat în „catedrala sunetelor” care este Universitatea Națională de Muzică din București, a reprezentat un reper și o colaborare artistică superioară atât de necesară între artiști aparținând unor spații și culturi diferite.

INFO

La cea de-a XVII-a ediție a Concursului Național de Interpretare și Creație Muzicală „Paul Constantinescu”, personalități artistice care predau în UNMB au făcut parte din juriile de specialitate pentru fiecare secțiune a concursului: Dan Buciu (președinte de onoare), Dan Dediu, Doina Rotaru, Octavian Rațiu, Marin Cazacu, Silvia Voinea, Mihai Cosma, Carmen Manea, Sanda Hîrlav Maistorovici, Ioana Croitoru. Printre laureați s-au numărat și studenți ai universității noastre: Alexandra Tărniceru (Marele premiu, canto), Alin

Stoica (Marele premiu, canto), Adrian Precup (Marele premiu, violoncel), Mădălina Barbu (Premiul I, canto), Florina Ilie (Premiul I, canto), Susana Lefter (Premiul I, canto), George Rizea (Premiul I, pian), Radu Croitoru (Premiul I, violoncel), Irina Vesa (Premiul I acordat de UCMR, compoziție)

Joi, 21 martie 2013, în sala „Dinu Lipatti” a avut loc lansarea CD-ului „Frédéric Chopin” realizat de pianista și compozitoarea Livia Teodorescu-Ciocănea.

Evenimentul a fost organizat de Fundația ConstantART și Universitatea Națională de Muzică din București. Albumul audio scos de Casa de discuri „Electrecord”, în parteneriat cu Institutul Polonez din București, redă înregistrarea recitalului susținut de Livia Teodorescu-Ciocănea la Ateneul Român (în 5 decembrie 2010), în cadrul manifestărilor dedicate anului Chopin, ce a cuprins 13 piese pentru pian - nocturne, valsuri și balade.

UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE MUZICĂ BUCUREȘTI

constantART

INSTITUTUL POLONEZ BUCUREȘTI

Sala Dinu Lipatti a UNMB
Joi, 21 martie, ora 16.00
Lansare CD
„Frédéric Chopin”
Livia Teodorescu-Ciocănea
 (Casa de discuri Electrecord)

Invitați
Cornelia Andreescu - Director Electrecord
Luiza Săvescu - Institutul Polonez din București
 Prof.univ.dr. **Mihai Cosma** - UNMB
 Prof.univ.dr. **Sandu Sandrin** - UNMB
 c.d.a.prof.dr. **Lavinia Coman** - UNMB

Adrisantul... necunoscut? Opinii de interpret și nu numai...

conf.univ.dr. Verona Maier (disciplina Muzică de cameră) - vice-președinte al Fundației ACCUMM, coordonator al Stagiunii muzicale "Iosif Sava"

Acum ceva mai mult de paisprezece ani, în vremea când (majoritar) actualii studenți ai Universității Naționale de Muzică din București parcurgeau studiile preșcolare sau pe cele primare, în sălile de concert bucureștene continua un trist și îngrijorător proces de "depopulare". Fenomenul reprezintă o preocupare a tuturor acelor pentru care comunicarea prin muzică constituie fie vocație, fie rațiune a existenței, fie necesitate, fie proiect profesional, fie mai multe sau toate la un loc. Analiza fenomenului poate fi subiect al abordării din perspective dintre cele mai diverse, nefiind însă deloc subiectul acestor rânduri. Menționarea problemei este motivată doar de faptul că va fi vorba în cele ce urmează despre o construcție culturală determinată de convingerea că putem nu doar dezbate, ci și acționa.

Regretatul cineast și scriitor Petru Maier Bianu, mare și respectuos iubitor de muzică și muzicieni, președinte al Fundației ACCUMM, a avut, în 1998, ideea diversificării destinațiilor și spațiilor muzicale bucureștene. Muzeul Literaturii Române, prin prietenia directorului său de atunci, regretatul critic literar Alexandru Condeescu, și ulterior Muzeul Municipiului București, Palatul Șuțu, prin ospitalitatea caldă a domnului director Ionel Ioniță, au devenit gazdele Stagiunii muzicale a Fundației. Ajuns la vârsta preocupărilor pentru viitorul altora,

vârsta măsurabilă nu în ani, ci în altruism și înțelepciune, Petru Maier Bianu m-a convins că putem să lucrăm prin această construcție în două direcții, una mai importantă decât alta (deci, ordinea enunțării este lipsită de semnificații ierarhizante).

Pe de o parte, putem "crește" un public pe care să-l motivăm a căuta singur, după ce gustă din porțiile pe care i le putem oferi, drumul spre sălile de concert "consacrate". Efectul în această direcție l-am dorit a fi recuperarea unui interes care să le ofere muzicienilor (mai ales tineri, viitorii "ocupanți" ai scenelor) șansa întâlnirii cu imaginea atât de stimulantă a sălii pline, cu starea atât de încărcată pe care o dă așteptarea tăcută și încremenită a adresării, cu sunetul atât de plăcut al aplauzelor...

Pe de altă parte, muzicienii (în diverse etape ale traseelor artistice) se află, în spațiile neconvenționale menționate, într-o fericită situație de apropiere maximă față de ceea ce aș numi "public real". Spectatorul-meloman, spectatorul-"specialist", spectatorul-prieten se amestecă într-o adunare pe cât de diversă, pe atât de identificabilă. Privirea și atitudinea fiecărui interlocutor al "vorbitorului" cu sunete nu pot fi trecute cu vederea. Aproximarea este atât de intensă, încât obligă la reacție, adică esența comunicării.

Iar "adrisantul" devine cunoscut.

Stagiunea muzicală a Fundației ACCUMM a urmărit cu încăpățănare, dar mai ales cu sprijinul unui șir impresionant de artiști, între alte obiective, și pe acela de a contribui după propriile putințe, dar active, la viitorul muzical al locului. După mai mult de paisprezece ani de metodică și răbdătoare înaintare, Palatul Șuțu este arhi-plin în fiecare miercuri, la orele 19. Fie repertorii camerale clasice sau concerte-experiment, fie recitaluri de debut sau ale unor maeștri din elita artei interpretative, fie muzică veche sau contemporană, serile săptămânale adună laolaltă "expeditori" și "adrisanți". Nu-i puțin lucru că mai totdeauna "scrisoarea" ajunge la destinație. Pe deasupra, și nemijlocit.

În tot acest timp, Universitatea Națională de Muzică s-a aflat într-o relație strânsă cu Fundația, relație pe care a oficializat-o de curând printr-un contract de parteneriat. Beneficiile sunt imateriale, dar ușor de precizat, poate mici, dar importante. Și totul, pentru că există o zonă de suprapunere perfectă a dorinței de restabilire și certificare a gradului de necesitate pe care îl are muzica în viața cetății și cetățeanului. Cota acestei necesități, noi toți știm acest lucru, este plasată undeva între vital și indispensabil. Și chiar dacă sunt "adrisanți" care nu au aflat acest lucru, nu trebuie să obosim în a le expedia scrisorile noastre și a-i găsi.

TRANSVERSALE

Inițiative, emancipări instrumentale și acordeoane în UNMB

Alexandru Mihalcea - Compoziție muzicală clasică, anul III

Preliminarii

Prin eforturile Centrului pentru Educație Muzicală Continuă și Studii Postuniversitare (CEMCS), condus de prof. univ. dr. Carmen Manea, și bunăvoința distinsului nostru rector Dan Dediu, o serie de cursuri facultative și-au făcut apariția în cadrul universității noastre la începutul acestui an. Pentru cei care nu au avut încă ocazia, timpul ori interesul să afle despre ce anume este vorba, voi enumera aceste cursuri (ordinea este nondiscriminatorie): *Muzica de film de la Hollywood* (Petru Mărgineanu), *Muzica de film, teatru și TV/AV* (Mircea Florian), *Producția muzicală în studioul de muzică electronică* (Roman Vlad), *Compoziția muzicală asistată de calculator și implementarea noilor tehnologii în muzică* (Cătălin Crețu) și, nu în ultimul rând, *Cursul de acordeon* (Fernando Mihalache).

Astfel, germenii unor noi orizonturi și specializări muzicale au eclozat din magma și haosul unei societăți ce tinde către disoluție, către coruperea valorilor reale și erodarea inteligenței (ușoară și plăcută). Ne putem considera astfel norocoși că suntem martorii unor experimente ce au deja rod, poame și rost, după cum voi încerca să vă conving mai departe.

Acta, non verba!

Problematica unui curs nu este de natură retorică, verbală ori ideologică, ci este una cât se poate de practică. Ce anume dobândim în urma lui? Ne ajută cu adevărat în evoluția noastră profesională?

Având în vedere că suntem, calitativ vorbind, suma experiențelor noastre, eu aș tinde să declar că... Da! Sunt utile fie doar prin experiența și

ambianța nouă pe care o oferă (dintr-o perspectivă macrostructurală) și vitale pentru cei ce găsesc în ele o (nouă) specializare.

Esențe

Având o experiență cel puțin tangențială cu trei dintre cursuri (muzica de film, teatru și producția în studio) și una directă cu două (cursul lui Cătălin Crețu și cel de acordeon), am putut să observ rezultatele tangibile ale acestor demersuri și pot spune că, în timp ce toate au finalități (bune și foarte bune), cursul de acordeon m-a impresionat atât prin rezultate - dobândirea abilității instrumentale de către studenți -, cât și prin verva, profesionalismul și pasiunea pedagogică dovedite de Fernando Mihalache, coordonatorul cursului ce s-a finalizat în acest semestru într-un recital de acordeon susținut de novici și de maestru în sala "Dinu Lipatti.

De la Haendel la Gubaidulina sau Primul recital de Acordeon în UNMB

Sala "Dinu Lipatti", deși mică, a fost plină de spectatori. A domnit o atmosferă intimă, caldă și prietenoasă, cu iz de schubertiadă.

Într-un preambul istoric, Fernando Mihalache a prezentat scurta, dar fulminantă istorie a acordeonului modern (de la proto-istoria sa până în actualitate), cât și tragica stare în care se află azi în conștiința colectivă românească. Recitalul a fost susținut de cursanți (atât studenți ai UNMB la alte specializări, cât și amatori din afara instituției noastre), cărora li s-a alăturat Fernando Mihalache. Bogdana Dima, pianistă și percuționistă, a interpretat două lucrări solo -

Sonatina și Vals și, alături de Fernando Mihalache și Alexandru Răileanu, *Sonatina* de Kuhlau și *Sarabanda* de Haendel într-o manieră echilibrată, muzicală și grațioasă. Alexandru Răileanu, pianist, student în anul II master la FIM, cu o bogată experiență concertistică, a interpretat un *Studiu* de Czerny și un *Menuet*, iar alături de Fernando Mihalache și Bogdana Dima, *Sonatina* de Kuhlau și *Sarabanda* de Haendel. Alexandru Macovei, pianist, în același timp acordeonist cu mare experiență dobândită înainte de a intra la UNMB, a interpretat cu virtuozitate și fantezie un *Studiu* de Czerny și un *Menuet* de Johann Sebastian Bach. Alături de ei, au evoluat cursanții amatori Gheorghe Iatan și Mircea Tanciu, ale căror eforturi muzicale sunt laudabile. Trio-ul alcătuit din Fernando Mihalache, Bogdana Dima și Alexandru Răileanu a întregit în dimensiuni camerale recitalul cu muzică de Haendel. În final, Fernando Mihalache ne-a prezentat un instrument interesant - Bayan-ul. După ce a expus posibilitățile imense ale acestui instrument, un acordeon cu butoane (cuprinzând 5 octave la mâna dreaptă și 4 octave la cea stângă - unde, pe lângă acorduri, se poate cânta și melodic), Fernando Mihalache a interpretat cu virtuozitate și forță partea a IV-a din *Cutia muzicală* de Sofia Gubaidulina.

Final

Aplauze. Efortul a fost unul demn de rezultate. Am asistat la prima încercare a emancipării acordeonului clasic în cadrul UNMB. O inițiativă care, din câte cunosc, este nouă în România... Un început care merită elogiul, susținut și crescut întru desăvârșire.

Restituiri muzicale - Lansare de partituri

Luminița Ciobanu, redactor Editura U.N.M.B.

La sfârșitul anului trecut (20 decembrie 2012, Sala Dinu Lipatti), Editura U.N.M.B. a prezentat publicului câteva partituri noi, editate de neobositul și pasionatul ing. dr. Tudor Moisin (în colaborare cu Editura Sylva din Pitești).

Au fost prezentate o lucrare pentru pian – *Introducere și Passacaglia pentru pian* (1936) de Achim Stoia (Editura Sylva) – și două partituri pentru orgă semnate de Helmut Plattner: *Introducere, Coral și Passacaglia pentru orgă* (1987) și *Improvizație, Fugă și Toccata pentru orgă* (2004) publicate la Editura U.N.M.B.

Ne-am bucurat de prezența unor invitați de seamă: prof. univ. dr. Smaranda Murgan, decanul Facultății de Compoziție, Muzicologie, Pedagogie muzicală din cadrul UNMB, care a vorbit despre personalitatea compozitorului Achim Stoia și contextul în care a scris această lucrare în anul 1936, în perioada de specializare în compoziție la Schola Cantorum și la Conservatorul din Paris cu Paul Dukas. Această *Introducere și Passacaglia pentru pian* face parte dintr-un grup de lucrări alături de *Coral variat pentru orgă* (1936) și *Liturghia modală* (1936), pentru care Achim Stoia a fost distins cu premiul al II-lea de compoziție „George Enescu” în anul 1938.

Despre personalitatea complexă a regretatului organist Helmut Plattner a vorbit conf. univ. dr. Marcel-Octav Costea. După ce a studiat pianul la Conservatorul din București la clasa eminentelor profesoare Florica Musicescu și Silvia Șerbescu, Helmut Plattner a înființat clasa de orgă din cadrul Conservatorului, pe care a condus-o 20 ani, între anii 1954-1973. Plecat în Germania în 1974, a continuat activitatea didactică la Conservatorul din Essen și la Academia de

lucrări pentru clavicin și aceste două lucrări pentru orgă. Interesant de știut este faptul că *Improvizație, Fugă și Toccata pentru orgă* a fost compusă special pentru aniversarea a 50 ani de la înființarea clasei de orgă din cadrul Conservatorului de Muzică din București, fiind prezentată în cadrul Primului Festival internațional de orgă din București din anul 2004. Privind retrospectiv, putem spune că aceasta a fost, poate, una dintre ultimele ocazii când s-a evocat activitatea componistică și interpretativă a maestrului Helmut Plattner, deoarece a decedat la scurt timp după această ocazie (29 decembrie 2012).

Un invitat cu totul special al acestui eveniment editorial a fost fiul compozitorului Achim Stoia, dl. Ioan Achim Stoia, inginer de profesie, care a vorbit despre omul Achim Stoia în familie, de atmosfera caldă din anii copilăriei, dar și despre activitatea compozitorului de reorganizare a Conservatorului de muzică din Iași (desființat în timpul războiului) și de dezvoltare a nivelului artistic al Filarmonicii din Iași (pe care a condus-o timp de decenii). Dl. Ioan Achim Stoia chiar a avut plăcerea să reconstituie la pian o veche melodie, din anii copilăriei, demult uitată, rememorată cu această ocazie încărcată de amintiri dufioase. În încheiere, Camelia Pavlenco a interpretat la pian lucrarea *Introducere și Passacaglia* de Achim Stoia, aducând astfel la viață o lucrare peste care s-a așternut uitarea. Astfel, manifestarea a constituit un eveniment nu numai editorial, ci și de restituire a unor lucrări muzicale valoroase, care au ieșit din stadiul de manuscris, pentru a fi introduse în programul repertorial al interpreților, spre a fi cunoscute publicului iubitor de muzică.

Demarat în urmă cu 7 ani, acest eveniment face parte dintr-un proiect mult mai amplu al Editurii UNMB (în colaborare cu dl. ing. dr. Tudor Moisin) de restituire a unor capodopere românești mai puțin cunoscute, publicate în ediție URTEXT. În această colecție au mai fost editate *Passacaglia* de Irina Odăgescu-Țuțuianu (2006), *Drei kontrapunktische*

Choralvorspiele für Orgel de Franz-Xaver Dressler (2008, uz intern), *Coral și fugă pentru orgă*, *Coral pentru orgă* (2008, uz intern), *Burlescă pentru vioară și pian* (2011), *Balada maestrilor* (2011), *5 Lieduri* (2011) semnate de Valentin Gheorghiu și două partituri semnate Șerban-Dimitrie Soreanu: *Patru lieduri* pe versuri de M. Eminescu, Marin Sorescu și Nichita Stănescu (2012) și *Fuga dodecafonică pentru cvartet mixt* (2012). În pregătire sunt două lucrări pentru pian semnate Dinu Ciocan. Sperăm ca aceste restituiri muzicale să reprezinte o colecție atractivă de capodopere redescoperite și să stârnească interesul interpreților, publicului și cercetătorilor.

Muzică religioasă din Bavaria cu sediul la Bayreuth. În această perioadă a compus 10 cantate sacre, peste 30 de corale pentru orgă,

De vorbă cu Pascal Bentoiu

Selețiuni din interviul realizat de Valentina Sandu-Dediu, publicat în revista Melos, I – 9 decembrie 1990 și II – 1 ianuarie 1990

În acest sfârșit de secol și de mileniu, compoziția muzicală pare a trece printr-un impas. Mă adresez dumneavoastră, unuia din cei mai semnificativi reprezentanți ai școlii românești, unui muzician cu preocupări complexe, inclusiv în estetica muzicală, pentru a vă întreba dacă vedeți vreo soluție viabilă pentru creația muzicală universală.

În orice caz, eu nu m-aș încumeta să dau vreo soluție și cred că cel care propune o soluție universală e cel puțin naiv, în oarecare măsură. Tocmai de aceea, exclusivismul pe de o parte, entuziasmul nejustificat pe de alta, cu care un curent cată a se instaura în conștiința lumii artistice (“nu se poate decât muzică repetitivă”, sau “numai muzică aleatorie”, sau “numai postmodernism”, să zicem) sunt caracteristice oricărei soluții prin care cutare creator (putând fi foarte talentat și foarte pregătit, chiar genial) crede că va răspunde problemelor generale ale evoluției artistice. Nu este așa. Nu poate fi așa.

Și după colecția de curente derulate în veacul nostru, ce șanse revin, să spunem, postmodernismului?

Întrebarea nu este care din tendințe, în cazul actual postmodernismul, are șanse să devină muzică universală, muzica pe durată a culturii europene (spun cultură europeană, deși se face muzică și în America, Australia, Japonia, pentru că osatura culturii muzicale este totuși clădită pe gândirea europeană, chiar când lucruri foarte interesante vin din alte continente). S-a

încercat, de fiecare dată, a se reda unei muzici a Europei universalitatea pe care o pierduse; a fost o prezumție grăbită (și continuă să fie) a acestor curente. Eroarea, după mine o eroare nu logică, ci de apreciere, de viziune, a fost că s-a luat în considerare de fiecare dată o criză a limbajului, pe când noi ne-am aflat în fața efectelor unei crize a sufletului omenesc care are rădăcini destul de adânci, dar care a devenit absolut vizibilă în veacul XX. [...]

Dacă vreodată va exista vreun răspuns, el nu va putea fi decât tot de ordinul unei generalități a spiritualului, ceva cum a fost acum două mii de ani creștinismul, cum a fost, ceva mai înainte pentru zona asiatică, budismul: o mare invocare a adevărului, o restabilire a purității, a simplității, a gândirii concrete, morale și logice, a situării corecte a omului față de lume. Curentul spiritual care să posedă această forță va trebui să aibă un caracter de mase; altfel, idei superbe pot să fie tipărite într-o carte ce se înțeacă în celelalte un milion de cărți care apar pe planetă (probabil) într-un an. Și o carte, oricât de genială, nu va rezolva nimic. Dacă ceva va putea să depășească această criză, atunci acel ceva va fi o mare

mișcare spirituală pornită de la nivelul simplității, așa cum creștinismul a apărut, trecând cumva peste subtilitățile Torei și ale marilor doctori ai mozaismului și venind cu niște concepte extraordinar de simple, dar fascinant de convingătoare.

Restrângând perspectiva asupra școlii românești de compoziție, generațiile actuale de creatori s-au raportat și se raportează permanent la Enescu. Mai putem racorda astăzi unitatea stilistică, de orizont a compoziției românești la fenomenul enescian?

Ceea ce se vede în momentul în care ne uităm la fenomenul Enescu este că (în opinia mea, și nu numai a mea, de aceea există o enescologie atât

de dezvoltată) Enescu a trasat cel mai larg cadru istoricește constatabil până acuma pentru spiritualitatea românească pe plan muzical. El are creația cu cele mai mari dimensiuni, și ca genuri, și ca preocupări, și ca putere de coagulare stilistică. (Ce evoluție de la opus 1 la opus 33!) El realizează cea mai mare adâncime tehnică în creația românească și, așa spune, una din cele mai mari adâncimi tehnice pe plan mondial. [...]

Enescu ar putea oferi o sursă creatoare și pentru actualii (și viitorii) elevi ai claselor noastre de compoziție? Sau trebuie chiar să reprezinte principalul reper în studiul compoziției?

Pentru mine, tot ceea ce începe – în domeniul artei și al relațiilor interumane – cu ‘trebuie’ apare cel puțin suspect. [...] Deci voi spune că problema nu trebuie pusă în termenii lui ‘trebuie’, ci analizată în sensul metodei fenomenologiei moderne, aceea de a șterge cu buretele, a face un vid în tine și a reintegra realitatea prin esențele ei, în formele cele mai convingătoare, care se supun cel mai ușor minții noastre, care realizează adecvarea între mintea

noastră și realitate. În fond, realitatea este incognoscibilă, mintea noastră este destul de complicată, între ele va fi necesar să se creeze o armonie, un acord.

Ar fi păcat ca școala muzicală românească să se depărteze vreodată de la studierea lui Enescu, dar creația acestuia nu poate fi, desigur, obligatorie pe plan estetic. [...]

[...] De ce oare majoritatea cărților esențiale din muzicologia românească sunt semnate de compozitori?

Mie mi se pare că sunt două situații polarizatoare: una în epocile de stabilitate, alta în epocile de preschimbări. În epocile de stabilitate pot avea cuvântul decisiv muzicologii-

muzicologi. Atunci când, la sfârșitul secolului trecut, părea că tonalitatea este instalată o dată pentru totdeauna pe mapamond, au apărut mari teoreticieni ca Riemann, Kurth, Adler etc., care toți au ridicat edificii superbe pe această bază, fie în materie de istoria muzicii, fie sistematizând probleme de armonie, forme: acestea erau, de fapt, interpretări ale unui univers constituit. În timp ce, în epocile de transformări, teoreticienii i m p o r t a n ț i s u n t compozitorii, cei care se află pe ‘linia de foc’: iată, imediat după începutul secolului nostru, au apărut propuneri noi (și nu explorări ale unui univers dat) ca *Tratatul de armonie* al lui Schönberg, apoi *Poetica muzicală* a lui Stravinski, *Unterweisung im Tonsatz* a lui Hindemith.

Aceasta este și explicația pentru care, actualmente în

România, problemele ‘calde’ ale muzicologiei le pun compozitorii (și nu vreau să minimalizez deloc cealaltă latură a muzicologiei, care face istoria unei culturi, relativizarea sa, eventual cercetează legăturile respectivei culturi cu tot restul lumii), fie pe plan tehnic – cum ar fi Vieru, Berger -, fie pe plan filosofic - cum ar fi Nemescu -, fie pe plan estetic – eu însumi am investigat în plan estetic, iar acum Adrian Iorgulescu. Toate acestea sunt făcute de oameni care trăiesc drama transformării muzicii, care trăiesc în ființa lor și în observarea realității prefacerile, deci sunt direct angajați. Și chiar când nu scriu volume, scriu studii ce se adună în volume: Niculescu, Olah... Ar fi practic imposibil ca cel mai documentat muzicolog de la secția de muzicologie să abordeze problemele pe care le abordează creatorii. Și de aceea, într-un fel, punctele ‘calde’ ale muzicologiei românești sunt totuși datorate oamenilor care luptă pentru înnoirea muzicală și care simt nevoia să se explice. [...]

”Without music, life would be a mistake”

Angela Șindeli – doctorand anul II

Eisenstadt (sau ”Orașul de fier”) este capitala landului Burgenland din Austria. Cu o populație de aproximativ 15.000 de locuitori, acest oraș convinge prin atmosfera cu totul specială, prin străduțele cu aer medieval, prin istoricul lui și punctele de atracție, precum Palatul Esterhazy, Bergkirche, Casa memorială ”Joseph Haydn”, Landesmuseum, Domul și, nu în ultimul rând, Conservatorul. Grădinile amenajate cu mult rafinement, parcul imens, celebrul restaurant Gloriette, care oferă o priveliște de vis asupra Eisenstadt-ului, zona de promenadă, extrem de îndrăgită deopotrivă de localnici și turiști, constituie o permanentă încântare. Demn de numele pe care îl poartă, orașul impune întrucâtva o anumită sobrietate: totul este calm, maiestuos, cu un ritm propriu, întrerupt uneori de ciripitul rebel al păsărilor și de rumoarea veselă a tinerilor.

Liniște, multă liniște, eleganță, bun simț și bun gust – în tot și în toate. ȘI MUZICĂ!

gândeam ce s-ar potrivi mai bine, cum ar putea fi rezolvat un anumit detaliu tehnic, ce fel de repertoriu ar fi adecvat. Încrederea, buna-dispoziție, schimbul reciproc de idei, atmosfera destină au făcut ca fiecare oră să aibă farmecul ei, iar rezultatele nu au întârziat să apară. Pe 19 iunie a.c. va avea loc concertul final, care va cuprinde arii și lied-uri ale compozitorilor G.F. Händel, C. W. Gluck, R. Schumann, A.L. Webber, L. Bernstein.

În ceea ce privește experiența artistică, pe parcursul acestei mobilități am avut ocazia să lucrez cu personalități din domeniul muzicii baroce (Regina Himmelbauer, Gudrun Heyens, Wolfgang Kostujak, Chariklia Apostolu), să concertez alături de un ansamblu format atât din studenți, cât și din profesori ai Conservatorului ”Joseph Haydn”, să particip la cursuri de perfecționare și workshop-uri (în cadrul Institutului ”Antonio Salieri” din Viena), să abordez un repertoriu inedit, extrem de ofertant. Pe 6 iunie voi concerta într-un loc *de poveste*, Palatul Esterhazy. Din program vor face parte lucrări ale compozitorilor G.Ph. Telemann, G. F. Händel, R. Torri, G. Fedeli, M. Rhode, etc.

Nu pot să nu menționez vecinătatea benefică a Vienei. Aflată la doar 40 de km de Eisenstadt, capitala culturală a Europei - aș îndrăzni să o numesc - m-a bucurat, în timpul liber, prin oferta generoasă de evenimente artistice. Am reușit să văd *live* repetiții și spectacole la *Staatsoper* și *Musikverein*, să vizitez muzee și galerii renumite. Mai mult, accesul la Biblioteca Conservatorului de Muzică din Viena mi-a fost de un real folos, mare parte a activității mele de cercetare desfășurându-se aici.

Șansa de a cunoaște oameni noi, posibilitatea de a comunica într-o nouă limbă străină (germana), bucuria de a face parte dintr-un tot preocupat de muzică, de a mă simți, fie și preț de câteva luni, parte integrantă a unei mici comunități sunt doar câteva aspecte pozitive oferite de această mobilitate, în a cărei organizare sprijinul coordonatoarelor ambelor Birouri de Relații Internaționale (atât din UNMB – conf.univ.dr. Lucia Costinescu, cât și din insituția gazdă – Prof. Mag. Regina Himmelbauer) a fost de netăgăduit. Consilierea și toate aspectele birocratice au decurs firesc, fiind rezolvate cu amabilitate și profesionalism.

Aș încheia parafrazând, ”Without an Erasmus experience, life would be (not a mistake), but poorer” (Fără o experiență Erasmus, viața ar fi nu o greșală, ci mai săracă).

”Without music, life would be a mistake” (Friedrich Nietzsche) este, de altfel, motto-ul Conservatorului ”Joseph Haydn”. Clădirea modernă, de culoare roșie, aflată în apropierea unui parc superb (Stadtpark) surprinde prin stilul neconvențional al arhitecturii și prin aerul nonconformist pe care îl degajă. Interiorul este primitor, cu săli de studiu și concert cochet aranjate, o bibliotecă, un mic bufet și spații de relaxare și socializare. Încă de la început, am fost plăcut impresionată de profesionalismul cadrelor didactice și de entuziasmul studenților. Mobilitatea de plasament ERASMUS, desfășurată în cadrul conservatorului, mi-a permis ca, de această dată, să pot privi și din cealaltă perspectivă – aceea a profesorului - asistent. Mi s-a oferit astfel șansa să lucrez cu o clasă de studenți (instrumentiști) care aveau ca opțiune modulul de canto. Trebuie să mărturisesc că nu a fost ușor: cu niveluri de pregătire și personalități diferite, cu experiențe și abordări felurite în ceea ce privește cântatul vocal, studenții reprezentau de fiecare dată o nouă provocare. Permanent mă

parte lucrări ale compozitorilor G.Ph. Telemann, G. F. Händel, R. Torri, G. Fedeli, M. Rhode, etc.

